

UDK 347.77

Pregledni članak

Mr. Marko Babić

UGOVOR O ORTAŠTVU I NAŠE PRAVO

Kada je riječ o ortaštvu, bitno je uvijek imati na umu nekoliko činjenica. Ortaštvo je ugovor građanskog (obveznog) prava. Ortaštvo je zajednica koja nije pravna osoba i predstavlja samo internu zajednicu. Ortaštvo je takva vrsta zajednice koje može biti osnovana s različitim ciljem i stoga je preživjela sve vrste pozitivnopravnih promjena i posebice pravnih praznina. Njezino osnivanje može "pokriti" različite odnose ili bolje rečeno vrste odnosa u koje ljudi ulaze radi zadovoljavanja svojih interesa.

UVOD

S gledišta pravne uredenosti ortaštva ili ortačke zajednice⁽¹⁾ u našem pravu doista je zanimljiv pregled povijesnog razvoja u uređivanju ovog instituta.

Austrijski građanski zakonik od 1. lipnja 1811. godine, a s primjenom od 1. siječnja 1812. godine⁽²⁾ uređuje ortaštvo u svojim paragrafima br. 1175 -1216, dakle, u 41 paragrafu. Iako su hrvatske zemlje bile sastavnim dijelom austrijskog carstva, stupanje na snagu cit. zakona i početka njegove primjene u svim hrvatskim zemljama, sastavnicama austrijskog carstva, nije se zbililo istovremeno i na identičan način. U nekim krajevima neposredno se AGZ primjenjivao od 1. srpnja 1814. godine, u nekim od 1. listopada 1816. godine, dok je za najveće područje hrvatskih zemalja, prema tadašnjoj geopolitičkoj podjeli zvanima Hrvatska i Slavonija, austrijski građanski zakonik stupio u "kriepost" (tj. na snagu i u primjenu) tek 1. svibnja 1853. godine.

Odredbe AGZ-a odnosno OGZ-a (uključivo i odredbe o ortaštvu) neposredno se primjenjuju kao izvor prava u hrvatskim zemljama sve do 1945. godine.

Ustrojem vlasti poslije 1945. godine na prostoru tadanje Jugoslavije vrši se radikalni prijelaz s dotadanjim pravnim sustavom i svim izvorima pravnih propisa oduzimanjem istima svakog značenja pravnih propisa - obvezujućih pravnih normi za organe sudbene vlasti koji su osiguravali njihovu primjenu. Na svu sreću, zadržana je mogućnost i njihove nastavne primjene pod stanovitim zakonskim pretpostavkama, ali više rfe kao pravnih propisa, već samo i jedino u svojstvu sadržajnih određenja pravila ponašanja i kako treba izgledati određeni pravni odnos. Pravni je sustav obogaćen još jednim terminom različitim od pravnog propisa. Nešto se može primjenjivati kao pravni propis, ali i kao pravno

⁽¹⁾ njemački - Gesellschaft ili einfache Gesellschaft, talijanski - societa semplice.

⁽²⁾ Vacatio legis (vrijeme od donošenja odnosno promulgiranja zakona pa do početka njegove primjene), u slučaju AGZ-a kako se vidi, iznosio je punih šest mjeseci. Vrijeme do početka primjene Zakona o trgovačkim društvima, računajući od vremena njegova donošenja, više je no dvostruko. Uređivanje ovako dugih "vacato legis" treba cijeniti iznimnom pojavom, ali i opravdanom, posebno kada se imaju u vidu navedeni zakoni.

pravilo baš kao što se nastavio primjenjivati i OGZ na području Hrvatske, pa time i odredbe o ortaštvu ("pogodba vrhu zajednice dobara" - termin iz OGZ-a).

U tadanjoj se Jugoslaviji kao savezni zakon 1978. godine donosi i stupa na snagu Zakona o obveznim odnosima⁽³⁾. Zakon je uklonio mogućnost primjene pravnih pravila za čije je uređenje bila propisana savezna nadležnost (pa tako i pravnih pravila o ortaštvu iz OGZ-a). Time je ovaj ugovor postao inominantnim kontraktom ugovornog prava, no to ne znači da je istovremeno prestala svaka mogućnost ugovaranja ortaštva ili da je stvaranje ortačkih zajednica postalo zabranjenim. (Ugovorne) stranke su bile slobodne i dalje stvarati ortačke zajednice. Jedino je prestala mogućnost, kada i ako je nastala potreba za tumačenjem i prosuđivanjem ortaštva, te određivanjem prava i obveza ortaka, pozivanje na odredbe OGZ-a o "pogodbi vrhu zajednice dobara" i traženju u OGZ-u vrela pravnih propisa odnosno pravila. Stranke su u tom vremenu stoga trebale biti upućene na potrebu što cjelovitijeg i autonomnog uređivanja odnosa u koji stupaju, jer se propisi iz OGZ-a nažalost više nisu mogli primijeniti niti kao pravna pravila.

Nakon promulgacije Zakona o obveznim odnosima ortaštvo je jednostavno prestalo biti nominantnim kontraktom tadanjeg ugovornog prava.

Iza 1990. godine slijedile su na prostoru tadanje Jugoslavije krupne državno-pravne promjene njezinim raspadom i stvaranjem više samostalnih i neovisnih država, pa tako i Republike Hrvatske. Ovim promjenama i stvaranju novih država logično je slijedila i odgovarajuća izgradnja pravnih sustava odnosnih država, a koje su se stjecanjem vlastite neovisnosti našle u stanju određenog pravnog vakuuma (stanje nepostojanja pravnih propisa). Prevladavanje nastalog pravnog vakuuma u Republici Hrvatskoj izvršeno je na osobit i zanimljiv način. Za razliku od načina prevladavanja pravnog vakuuma 1945. godine, koji je izvršen na način da je omogućena sadržajna primjena rješenja iz ranije važećih i obvezujućih pravnih propisa, 1991. godine u Hrvatskoj izrijeком se vrši preuzimanje određenih ranijih zakona i drugih pravnih propisa u pravni sustav Republike Hrvatske, ali na način da se preuzeti propisi od trenutka njihova preuzimanja proglašavaju autohtonim, hrvatskim, propisima. Glede ortaštva i primjene pravnih pravila iz općeg austrijskog

građanskog zakonika o "pogodbi vrhu zajednice dobara" od značenja je odredba iz čl. 27. Zakona o preuzimanju Zakona o obveznim odnosima⁽⁴⁾ prema kojoj je ponovno provedeno osnaživanje primjene pravnih pravila o ortaštvu iz općeg građanskog zakonika⁽⁵⁾ ukoliko su u suglasju s Ustavom RH i zakonima RH. Tako su pravna pravila o ortaštvu 1991. godine ponovno uvedena u naš pravni sustav⁽⁶⁾.

Kvalitativno novo stanje glede izvora pravnih propisa za ortaštvo (ugovor o ortaštvu) nastaje 1994. godine donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima⁽⁷⁾. Ortaštvo (ugovor o ortaštvu) ponovno postaje imenovani kontrakt hrvatskog ugovornog prava uz izvorište samosvojnih i pravnih propisa hrvatske provenijencije.

1. ORTAŠTVO U ZAKONU O OBVEZIM ODNOSIMA

Ortaštvu u Zakonu o obveznim odnosima posvećena je glava XIII A. Ovom prilikom nije bila riječ o izmjeni cit. Zakona, već isključivo o njegovoj dopuni. Svaka odredba o ortaštvu u Zakonu o obveznim odnosima predstavlja novum. Uključenje odredbe o ortaštvu u Zakonu o obveznim odnosima izvršeno je u novim člancima, iza čl. 647. s tim da su dodani članci 647. a do 647ž (ukupno 24 zakonska članka s brojnim odredbama s obzirom da svi zakonski članci osim dvaju (647. i 647ž) imaju dvije ili više odredaba).

Odredbe o ortaštvu u Zakonu o obveznim odnosima sistematizirane su na način kako slijedi:

Odjeljak 1.

Opće odredbe

- Pojam, čl. 674a

Odjeljak 2.

Imovina ortaštva

- sastav imovine, čl. 647b
- ulog, čl. 647c
- veličina uloga, čl. 647d
- unošenje uloga u imovinu ortaštva, čl. 647e

⁽⁴⁾ V. Narodne novine br. 53/1991 - 1543.

⁽⁵⁾ Istovremeno je omogućena i primjena pravnih pravila o darovanju iz OGZ-a.

⁽⁶⁾ Detaljnije v. Jelinić, Srećko, Ortačluk u svijetu izmjena i dopuna Zakona o obveznim odnosima, Informacije, 1994. g., Inženjerski biro, Zagreb, 1994, bilj. 3.

⁽⁷⁾ V. Narodne bnovine br. 3. od 14. siječnja 1994. g. - 69.

⁽³⁾ Zakon o obveznim odnosima, 1978. (Sl. list SFRJ 29/78, 39/85, 57/89).

Odjeljak 3.

Poslovodstvo i zastupanje

- zajedničko poslovodstvo, čl. 647f
- prijenos poslovodstva i zastupanje / zabrana konkurencije, čl. 647g
- polaganje računa, čl. 647h
- pravo nadzora, čl. 647i
- oduzimanje ovlaštenja a i otkaz poslovodstva, čl. 647j

Odjeljak 4.

Odnos prema trećima

- sklapanje pravnih poslova, čl. 647k
- potraživanje i dugovanja ortaštva, čl. 647l

Odjeljak 5.

Odgovornost za štetu

- odgovornost za štetu i nedopuštenost prijevoja, čl. 647m

Odjeljak 6.

Dobit i gubitak

- pojam, čl. 647n
- udjel u dobiti i gubitku, čl. 647o

Odjeljak 7.

Istup i isključivanje ortaka

- istup iz ortaštva, čl. 647p
- isključenje ortaka, čl. 647r
- učinak istupa i isključenja, čl. 647s

Odjeljak 8.

Prestanak ortaštva

- razlozi prestanka, čl. 647š
- nasljeđivanje prava i obveza ortaka, čl. 647t

Odjeljak 9.

Dioba zajedničke imovine

- povrat stvari, čl. 647u
- redosljed u diobi zajedničke imovine, čl. 647v
- doplata manjka, čl. 647z
- primjena odredbe o razvrgruču suvlasničke zajednice, čl. 647ž

1.1. POJAM ORTAŠTVA

Ortaštvo se pojmovno određuje kao **zajednica osoba i dobara bez pravne osobnosti u kojoj se dvije ili više osoba uzajamno obvezuju da će (u zajednicu) uložiti svoj rad i/ili imovinu radi postizanja zajedničkog cilja**⁽⁸⁾.

Riječ je dakle o zajednici ili društvu, koje nužno pretpostavlja povezivanje (udruženje) najmanje dvije osobe. Zakon pritom ne određuje mora li se raditi samo o fizičkim osobama, zbog čega se izvodi zaključak kako subjekti povezivanja ili udruživanja mogu biti kako fizičke tako i pravne osobe. Pritom treba izraziti uvjerenje da se pravne osobe rijetko ili gotovo nikako neće pojavljivati kao ortaci (subjekti u našoj ortačkoj zajednici). Ortaštvo kao takav je institut građanskog prava, reguliran Zakonom o obveznim odnosima i primarno upućen na pojedince - fizičke osobe. Ortaštvo nije trgovačko društvo kojemu je svrha **trajno** obavljanje gospodarske djelatnosti radi ostvarivanja dobiti bilo prometom robe, bilo proizvodnjom, bilo pružanjem usluga na tržištu.

Izdvojeno se naglašava dio iz pojmovnog određenja u kojem se navodi da se ortaštvo osniva radi postizanja **zajedničkog cilja**. Bez namjere ostvarivanja zajedničkog cilja uspostavljena zajednica nije ortaštvo. OGZ govori o ulaganju radi ostvarivanja zajedničke koristi. S obzirom na uočenu razliku, jer se u OGZ-u govori o ostvarivanju zajedničke koristi, a u ZOO o ostvarivanju zajedničkog cilja, postavlja se pitanje uputnosti i opravdanosti uporabe jedne ili druge sintagme. Smatramo da je opravdanije govoriti o postizanju zajedničkog cilja, a ne o postizanju neke koristi odnosno dobiti (9). Naime, ortaštvo se ne mora uvijek uspostavljati radi ostvarivanja (zajedničke) dobiti ili koristi, već se može raditi o postizavanju bilo kojeg drugog cilja. No, cilj mora biti zajednički, tj. isti za sve subjekte ortačke zajednice.

⁽⁸⁾ Gotovo identično pojmovno određenje sadržano je i u par. 1175 OGZ-a u kojem se propisuje - društvo za zajedničko tečenje ili ortaštvo nastaje pogodbom po kojoj dvije ili više osoba pristaju na to da ulože svoj trud ili/i svoje stvari radi zajedničke koristi. Zbog uporednog sagledavanja cit. se i odredba iz par. 705 njemačkog BGB-a (das Bürgerliche Gesetzbuch), koji glasi:

“Durch den Gesellschaftsvertrag verpflichten sich die gesellschafter gegenseitig die Erreichung eines gemeinsamen Zweckss in der durchden Vertrag bestimmten Wiese zu fordern in besondere die vereinbarten Bieträge zuleisten.”

⁽⁹⁾ Tako i Jelinić, Srečko, o.c.

Pojam cilja inače je kontradiktoran. Tako npr. u austrijskoj sudskoj praksi "cilj" se izjednačava s predmetom poslovanja ortačke zajednice, dok po nekim autorima svrhu ili cilj ortačke zajednice treba shvaćati općenitije, i to kao gospodarstvenu i idealnu svrhu kod čega nije odlučno ostvarivanje dobitka⁽¹⁰⁾.

Zajednički cilj odnosno ostvarivanje zajedničkog cilja nužno ne pretpostavlja i uspostavljanje neke organizacije, još manje nekog organizacijskog oblika, koji bi bio podređen, namijenjen ili stavljen u funkciju ostvarivanja ovog cilja.

Samo se po sebi razumije kako će se radi ostvarivanja određenog (zajedničkog) cilja uspostaviti i određena organizacija i koordinacija, određeni način vođenja poslova, no postojanje zajedničke organizacije nije nužno i nije obilježjem ortačke zajednice.

Ortaci se ortačkom pogodbom **uzajamno** obvezuju uložiti svoj rad i/ili imovinu. **Smatramo da riječ uzajamno ima svoje posebno i veliko značenje.** To podrazumijeva da se svaki ortak obvezuje na neko doprinošenje. Nema ortaka bez obveze doprinošenja ili pak takve zajednice u koju bi samo neki od subjekata doprinosio, a drugi ili ostali samo sudjelovali u podjeli dobiti ili pak bili obvezani na sudjelovanje u gubitku.

Predmet uloga u ortačku zajednicu je također jedno od obilježja ortaštva. Nismo uvjereni kako je zakonsko određenje dovoljno precizno i jasno. Naime, gramatičkim tumačenjem, a koje proizlazi iz jednovremene uporabe sastavnog i rastavnog veznika i/ili, mogao bi se izvesti zaključak kako predmetom ortačkih priloga mogu biti:

1. samo rad,
2. samo imovina,
3. rad i imovina, istovremeno.

Cijenimo, željelo se još reći, doprinos pojedinih ortaka u ortačku zajednicu ne moraju biti ni istorodni niti jednaki u veličini. Odredba iz čl. 647c st. 1. to i pojašnjava time što se određuje:

Ortački se **ulog može sastojati u stvarima, pravima, novcu, radu i drugim dobrima.** Da ortak može uložiti u zajednicu samo svoj rad, nedvosmisleno proizlazi i iz odredbe sadržane u čl. 647c st. 4. (**Ortak koji se je obvezao uložiti samo svoj rad...**)

Ulozi pojedinih ortaka po naravi i veličini određuju se ortačkom pogodbom. Primjedbom na stilističko određenje odredbe iz čl. 647a st. 1. iznosimo glede navoda da predmet uloga može biti i imovina. Naime, ovaj izraz nije, cijenimo, izraz koji bi imao smisljeno značenje u kategoriji pravnih pravila. Pod imovinom se inače podrazumijeva ukupnost imovinskih prava, koja pripadaju određenom subjektu (nositelju ili imaocu imovine), a u ovu ukupnost ulaze prava na stvarima (vlasništvo i druga imovinska prava), druga imovinska prava (npr. pravo na patent), i gotov novac. U ortačku zajednicu ne unosi se imovina, već, kako se to ispravno pojašnjava u cit. odredbi iz čl. 647c st. 1. ZOO, stvari, novac, druga (imovinska) prava. No u ovoj odredbi se dodaje i kako predmetom ortačkog uloga mogu biti i **druga dobra** na koji se način ponovno upotrebljava jedan izvanpravni izraz kao što je dobro i doprinosi nejasnoj stilizaciji odredbi o tome što može biti predmetom ortačkog uloga.

Predmetom uloga odnosno doprinošenja u ortačku zajednicu može biti i **buduća imovina.** Zaključak o ovom se posredno izvodi iz odredbe sadržane u čl. 647c st. 3. ZOO u kojem se propisuje: **"Ugovor koji se odnosi samo na ulaganje sadašnje ili samo buduće imovine..."**

Prema tomu, predmetom ulaganja može biti i buduća imovina ili samo buduća imovina. Iz razloga što izraz imovina nije pravni izraz, bez obzira da li se ulaganje odnosi samo na sadašnju ili samo buduću imovinu, zakonodavac zahtijeva da se u tom slučaju ima izvršiti popis i opis dijelova ove imovine koji u nju ulaze.

Na osnovi rečenog, a u svezi s tumačenjem čl. 647a st. 1. i 2. ZOO izvodimo zaključak o **bitnim obilježjima ortaštva:**

1. ugovorom o ortaštvu uspostavlja se obveznopravni odnos pri čemu su obveze uzajamne, svestrane,

2. bitnost ortaštva je postizanje zajedničkog cilja,

3. ortaštvo u samom svom nastanku može biti samo zajednica osoba ukoliko su predmetom ortačkih uloga samo (budući) rad, no u pravilu riječ je o zajednici osoba i dobara,

4. ortaštvo kao zajednica nema pravne osobnosti, nema svoje organe i unaprijed propisanu (zakonom predviđenu) organizaciju ili organizacijsku strukturu,

5. predmetom ortačkog uloga može biti a) samo rad, b) samo imovina, c) i rad i imovina.

⁽¹⁰⁾ Jsp. Gorenc, Vilim, Ortakluk - društvo građanskog prava, Računovodstvo, revizija i financije, br. 3, Zagreb, 1992, str. 455-463.

1.2. NAČIN USTANOVLJAVANJA ORTAČKE ZAJEDNICE

Zanimljivo je da niti OGZ niti ZOO izričito ne određuju na koji se način uspostavlja ortačka zajednica. Istina, to nije bilo niti potrebno reći s obzirom na dio pojmovnog određenja u kojem se naglašava ili koji započinje riječima **Ugovorom o ortaštvu...** S obzirom da se ortačka zajednica uspostavlja ugovorom, preostaje samo pitanje u kojoj formi ovaj ugovor treba (mora) biti sklopljen. Zahtijeva li se točno određena forma ili je glede načina sklapanja ugovora riječ o neformalnom ugovoru, koji može biti sklopljen u usmenom ili pismenom obliku. Kako izostaje zahtjev za ispunjavanjem određene forme za sklapanje ovog ugovora, zaključuje se:

- ugovor o ortaštvu je neformalan ugovor zaključenje kojeg je moguće u usmenom ili pismenom obliku. Sadržaj ugovora, u pravilu, nije naprijed propisan, posebno ne ako je riječ o tzv. minimalnom sadržaju, tj. o onome o čemu se ugovorne stranke moraju sporazumjeti da bi ugovor uopće nastao. Jedino se u slučaju kad se ugovor odnosi na ulaganje samo sadašnje ili buduće imovine zahtijeva popis ove imovine i dijelova koji u nju ulaze pod prijetnjom nevaljanosti ugovora. U cijelosti prihvaćamo ispravnim gledište izraženo u našoj literaturi prema kojem nije poznato zbog čega bi nedostatak preciznog označenja uloga u ugovoru trebao proizvoditi i samo po sebi nevažnost ugovora (ZOO u dijelu o ortaštvu koristi izraz da ugovor nije valjan). Ugovor je i bez popisa imovine koja se ulaze u ortačku zajednicu valjan. Nepopisana imovina ili dijelovi imovine, koji se unose u ortačku zajednicu ne mogu se smatrati ulogom (imovinskim ulogom) ortaka. Uostalom, ortaci u ortačku zajednicu mogu doprinijeti samo rad, ali ne i imovinu⁽¹¹⁾.

1.3. IMOVINA ORTAŠTVA JE POSEBNA CJELINA

Imovina ortačke zajednice predstavlja posebnu cjelinu sastavljenu od uloga ortaka i imovine ortaštva stečene poslovanjem ortaštva. Pritom imovina ortaka, koja kao ulog nije unesena u ortačku imovinu i nadalje ostaje posebnom imovinom ortaka⁽¹²⁾. Status ove imovine je određen kroz više zakonskih odredaba:

- imovina ortaštva predstavlja zajedničku imovinu svih ortaka.

Ortački ulog, njegovim doprinosanjem, izlazi iz posebne imovine odnosno ortaka i postaje zajedničkom imovinom na suvlasničkoj osnovi. Suvlasnički dijelovi (dijelovi pojedinih ortaka, pritom, ne moraju biti jednaki i njihova veličina je u zavisnosti od visine uloga. Specifična je situacija glede ortaka koji se obvezao uložiti samo svoj rad, ali ne i imovinu (stvari, prava, novac). Ortak koji se obvezao uložiti samo svoj rad ima samo pravo na udio u dobiti iz poslovanja zajednice, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegova rada, procijenjena u novcu, uključena u glavnicu⁽¹³⁾. Udio u glavnici ortaštva zanimljiv je za slučaj prestanka ortaštva odnosno razvrgnuća suvlasničke (ortačke) zajednice. Onaj tko nema udio u zajedničkoj imovini ne može ni sudjelovati u njezinoj podjeli.

- Čini nam se zanimljivim iznijeti i sljedeće određenje, a koje proizlazi iz ZOO. Imovina ortaštva se sastoji od dva dijela:

- a) vrijednosti ortačkog uloga,
- b) dobiti ostvarene u poslovanju ortaštva.

Vrijednost ortačkog uloga određena je imovinskim ulozima pojedinih ortaka odnosno brojem ovih imovinskih uloga, koji zbroj se umanjuje za zajedničke dugove i troškove⁽¹⁴⁾. Ukoliko bi dugovanja i troškovi ortaštva nadvisili visinu zajedničkih uloga, evidentno je riječ o poslovanju ortačke zajednice s gubitkom pri čemu su ortaci obvezni na doplatu manjka za podmirenje zajedničkih dugova i za vraćanje uloga razmjerno snažanju gubitka.

Ukoliko ortak svoj rad uključuje u glavnici ortačke zajednice u smislu odredbe iz čl. 647c st. 4. ZOO time, s jedne strane, utječe na visinu ostvarene dobiti iz poslovanja (dobit je onaj dio imovine ortaštva koji preostane nakon odbitka vrijednosti ortačkih uloga), dok si, s druge strane, osigurava pravo sudjelovanja u podjeli ortačke imovine u slučaju prestanka ortakluka⁽¹⁵⁾.

1.4. NAČELO PARITETA (JEDNAKOSTI)

Načelo pariteta glede ostvarivanja i djelovanja ortačke zajednice ogleda se u više zakonskih pravila:

⁽¹¹⁾ Isp. čl. 647c st. 4. ZOO

⁽¹⁴⁾ Isp. čl. 647n st. 1. ZOO

⁽¹⁵⁾ Podjela zajedničke imovine sukladno pravilima ZOO o razvrgnuću suvlasničke zajednice, ne dolazi u obzir ako je ortaštvo prestalo postojati propašću zajedničke imovine, jer tada se nema ništa dijeliti.

⁽¹¹⁾ Isp. i Jelinić, Srećko, o.c., str.

⁽¹²⁾ V. čl. 647b ZOO.

- ako drukčije nije ugovoreno, ortaci su obvezni na **jednake** dijelove (čl. 647d st. 1. ZOO),

- svi ortaci su, u pravilu, dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju zajedničkog cilja, bez obzira na vrstu i veličinu njihovog uloga (čl. 647d st. 3. ZOO),

- pravo na vođenje poslova pripada zajednički svim ortacima (čl. 647f st. 1. ZOO),

- ako udjeli ortaka u dobiti i gubitku nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i veličini uloga, jedan udio u dobiti i gubitku (čl. 647o st. 1. ZOO).

Ortaštvo se primarno zasniva na principu pariteta odnosno jednakosti uključenih ortaka. Međutim, riječ je samo o pretpostavci koja u određenim slučajevima može biti izmijenjena u korist ili na štetu određenih ortaka. Ovakvom rješenju pridonose praktični razlozi. Svako iznimno rješenje mora biti ugovoreno jer se, u protivnom, ima primijeniti zakonska pretpostavka.

1.5. PRAVA I DUŽNOSTI ORTAKA

Jasnoći bilo kojeg obveznopravnog odnosa ustanovljenog po bilo kojoj od mogućih pravnih osnova (ugovor, zakon, izvanugovorna odgovornost za štetu) doprinosi precizno uspostavljanje prava i obveza dužničke i vjerovničke strane.

Kako se ortačka zajednica zasniva ugovorom, a po svojoj pravnoj prirodi doprinosi kreaciji višeznačnog obveznopravnog odnosa između ortaka i u okviru koje se svaki pojedini ortak nužno javlja u ulozi obveznika na ispunjenje određenje činidbi (svrha kojih je postizanje zajedničkog cilja), ali i subjekata, koji ulaskom u ortačku zajednicu stječu niz prava prema ostalim ortacima (ne i prema ortačkoj zajednici, jer ortačka zajednica nije pravni subjekt), razumljiv je interes za određenjem prava ortaka, s jedne strane, ali i obveza ortaka, s druge strane.

ZOO ovu materiju ne izlaže na način da se ukupno govori o pravima, jednako tako ni o obvezama ortaka, već je određenje prava i obveza regulirano u okviru posebnih cjelina (odjeljaka) na koje je glava XIII A (o ortaštvu) Zoo podijeljena.

Sistematizacija prava i dužnosti ortaka s izdvojenim naglaskom na što ortak nije obvezan, zatim što ortak može i što ne može provedena je na način kako slijedi:

1.5.1. Prava ortaka

1. Ortak koji je uložio samo svoj rad ima pravo na udio u dobiti (ali ne i na udio u glavnici ortaštva,

osim ako je vrijednost njegova rada, procijenjena u novcu, uključena u glavicu (čl. 647c st. 4. ZOO),

2. pravo istupiti iz ortaštva u slučaju kada se zbog promijenjenih okolnosti zahtijeva povećanje uloga u cilju ostvarenja zajedničkog cilja, a ortak na to ne pristane (čl. 647d st. 1. ZOO),

3. pravo na vođenje poslova ortaštva (zajedno s drugim ortacima), (čl. 647f st. 1. ZOO),

4. pravo sudjelovati u donošenju odluka s pravom glasa (ortak koji ulaže samo svoj rad, a koji nije uključen u glavicu, sudjeluje kod donošenja odluka, ali bez prava glasa (čl. 647f st. 3. ZOO),

5. pravo prijenosa vlastitog ovlaštenja na vođenje poslova na drugog ili druge ortake (isp. čl. 647g st. 2. ZOO),

6. pravo usprotiviti se poduzimanju posla, ako je ugovorom o ortaštvu određeno da svaki ortak može sam poduzimati poslove, a sam ortak, koji ističe protivljenje ovlašten je na vođenje poslova (čl. 647g st. 2. ZOO),

7. pravo zahtijevati polaganje računa i podjelu dobiti kada se posao dovrši,

8. pravo zahtijevati polaganje računa i podjelu dobiti koncem svake poslovne godine i prije dovršenja posla, ako se radi o dugoročnim poslovima koji donose godišnji prihod (čl. 647h st. 2. ZOO),

9. pravo zahtijevati polaganje računa za dovršene i buduće poslove iako je pristao samo na podnošenje zaključnog obračuna ili se odrekao prava zahtijevati polaganje računa, ako dokaže nepošteno vođenje poslova (čl. 647h st. 3. ZOO),

10. pravo osobnog nadzora nad poslovanjem ortaštva, ako je poslovodstvo povjerio jednom ili više ortaka (čl. 647i ZOO),

11. pravo zahtijevati izvješće o poslovima ortaštva i pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave, ako je poslovodstvo povjerio jednom ili više ortaka (čl. 647i ZOO),

12. pravo otkazati povjereno poslovodstvo, ako za to ima opravdan razlog (čl. 647j st. 2. ZOO),

13. pravo da zajedno s ostalim ortacima (odluka mora biti donijeta jednoglasno) oduzme ovlaštenje na vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka zbog grube povrede povjerene dužnosti, nesposobnosti za vođenje poslova ili drugih važnih razloga (čl. 647j st. 1. ZOO),

14. pravo na jednak udio dobiti, neovisno o vrsti i veličini uloga, ako dijeli ortaka u dobiti nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu (čl. 647o ZOO),

15. pravo otkazati ugovor o ortaštvu sklopljen na određeno vrijeme i to u svako doba, osim u nevrjeme ili na štetu ostalih ortaka. Isto vrijedi ako je ortaštvo koje je sklopljeno na određeno vrijeme prešutno nastavljeno poslije isteka ovog vremena ili ako je ortaštvo osnovano samo za trajanja života ortaka (čl. 647p st. 1. ZOO),

16. pravo otkazati ugovor o ortaštvu, koji je sklopljen na određeno vrijeme, a prije isteka ovoga vremena, no ovo samo iz važnih razloga, a osobito: zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu, koju je učinio drugi ortak bilo namjerno bilo iz krajnje nepažnje, zbog nemogućnosti ispunjenja takve obveze, zbog smrti ortaka, zbog istupa ortaka od kojega je poglavito zavisilo obavljanje poslova ortaštva (čl. 647p st. 2. ZOO),

17. pravo na povrat stvari koje je dao na uporabu ortaštvu (čl. 647u st. 2. ZOO).

1.5.2. Obveze ortaka

1. obveza na doprinosenje jednakih uloga, ako nije drugačije ugovoreno (čl. 647d st. 1. ZOO),

2. obveza jednakog sudjelovanja u ostvarivanju zajedničkog cilja, bez obzira na vrstu i veličinu ortačkih uloga (čl. 647d st. 3. ZOO),

3. uredno voditi poslovne knjige i polagati račune o stanju zajedničke imovine, te svim prihodima i rashodima, ako mu je povjereno posloводство (čl. 647h st. 1. ZOO),

4. doplatiti manjak ako zajednička imovina nije dostatna za podmirenje zajedničkih dugova i za vraćanje uloga (čl. 647z st. 1. ZOO). Manjak se doplaćuje razmjeru snahañanja gubitka,

5. zajedno s ostalim ortacima sudjelovati u jednakim dijelovima u doplati manjka, koji se nije mogao naplatiti od pojedinog ortaka (čl. 647z ZOO).

1.5.3. Ortak nije obvezan

1. na naknadno povećanje ugovorenog uloga (čl. 647d st. 2. ZOO).

1.5.4. Ortak može

1. pristati samo na podnošenje zaključnog računa (čl. 647h st. 3. ZOO),

2. odreći se prava zahtijevati polaganje računa (čl. 647h st. 3. ZOO).

1.5.5. Ortak ne može

1. raspolagati svojim udjelom niti pojedinim stvarima i pravima iz zajedničke imovine, niti može zahtijevati njezinu diobu (čl. 647e st. 4. ZOO), prije

prestanka ortaštva. U slučaju otkaza ili isključenja ortaka, prava i obveze ortaka utvrđuju se prema odredbama o diobi zajedničke imovine ortaštva u slučaju njegova prestanka (čl. 647s st. 3. ZOO),

2. nema pravo povjeriti vođenje poslova ortaštva trećoj osobi, niti koga primiti u ortaštvo, a ni poduzeti posao kojim bi se, radi svoje posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu (čl. 647g st. 4. ZOO).

3. zahtijevati zaključni obračun i podjelu dobiti i gubitka, prije nego se dovrši posao (čl. 647h st. 2. ZOO),

4. pravnim poslom s trećom osobom pravovaljano obvezati ortaštvo, bez izričitog ili prešutnog pristanka ostalih ortaka ili njihovih pomoćnika (čl. 647k st. 1. ZOO),

5. izvršiti prebijanje štete nanesene ortaštvom, a za koju je odgovoran, s korišću koju je pribavio ortaštvu, osim kad su šteta i korist nastale samovlasno poduzetim poslom (čl. 647m st. 2. ZOO).

1.5.6. Odgovornost ortaka

1. za materijalne i pravne nedostatke njegova uloga (čl. 647e st. 2. ZOO),

2. za štetu koje nanese ortaštvu, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje (čl. 647m st. 1. ZOO),

3. za štetu koju je prouzročio otkazom ugovora o ortaštvu (istupom iz ortaštva), ako je istup bio suprotan odredbama iz čl. 647p st. 1. i 2. ZOO (čl. 647p st. 3. ZOO).⁽¹⁶⁾

1.6. PRAVNI ODNOSI IZMEĐU ORTAKA

Ukupnost pravnog odnosa između ortaka određena je njihovim međusobnim pravima i obvezama, kojih je sistematizacija iznesena u dijelu ovoga rada pod oznakom 6.2.5. U svemu treba osobito imati u vidu da je ortaštvo po svojoj prirodi ugovorom zasnovana zajednica te da, prema tomu, ugovorne stranke (budući ortaci) u granicama ostavljene im autonomije slobodno uređuju svoj međusobni odnos sukladno njihovim htijenjima i spremnosti predviđanja ostvarenju zajedničkog cilja. U ovom kontekstu uputno je raspraviti u kojem i u kolikom dijelu pozitivnopravne odredbe sadržane u Zakonu o obveznim odnosima upućuju na ustanovljavanje drugačijih rješenja od onih koja su

⁽¹⁶⁾ Izložena sistematizacija prava i obveza ortaka i dr., dana je prema: Jelinić, S., o.c.

već Zakonom dana, odnosno kada je riječ o kogentnim odredbama od kojih nema zastupanja niti ugovornim određenjima.

U ovoj mjeri u kojoj su zakonske odredbe dispozitivne prirode, one čine zakonski okvir za traženje mogućih drugih rješenja odnosa između ortaka. Oni su istovremeno svojevrsni podsjetnik budućim ortacima (pretpostavlja se situacija kada ugovor o ortaštvu još nije sklopljen, već se samo utvrđuje njegov sadržaj i odnos između budućih ortaka), koje sve odnose moraju međusobno urediti, ali i putokaz sudu kako postupiti u spornim nejasnim i pravno neuređenim situacijama⁽¹⁷⁾.

U nekim svojim odredbama ZOO izričito ili posredno upućuje kako je ugovorni odnos između ortaka moguće riješiti drukčije no što je Zakonom određeno. Tako npr.:

- svi su ortaci, u pravilu, dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju zajedničkog cilja (pravilo dopušta iznimke, a one imaju biti među ortacima točno utvrđene i predviđene), isp. čl. 647d st. 4. ZOO.

- kada je ugovorom o ortaštvu ovlaštenje na vođenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, tada se oni smatraju opunomoćenicima (isp. čl. 647g st. 1. ZOO). Dispozitivna odredba je Zakona prema kojoj pravo na vođenje poslova pripada zajednički svim ortacima (isp. čl. 647f st. 1. ZOO). Odstupanje od ovog rješenja, dakako, moguće je sporazumom ortaka (ugovorom) i upravo to proizlazi iz cit. čl. 647g st. 1. ZOO. Međutim, želi se naglasiti, ortaci na koje je preneseno pravo vođenja poslova, ovo pravo ne vrše izvorno i in suo nomine, već kao opunomoćenici onih ortaka koji su im ovo ovlaštenje (na vođenje poslova) dali. U čl. 647g slijedi i detaljnija razrada prava i obveza ortaka kojima je povjereno vođenje poslova ortaštva, sve i u svezi s odredbama iz čl. 752-753. ZOO, no sve pod pretpostavkom da ugovorom o ortaštvu nije drukčije riješeno. Na prvom mjestu uvijek treba savjetovati ugovor o ortaštvu kao primarni i mjerodavni izvor propisa za reguliranje odnosa između ortaka - članova ortačke Zajednice,

- na potraživanje i dugovanja ortaštva, ako nije drugačije ugovoreno, odgovarajuće se primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima glede obveza s više dužnika ili vjerovnika (isp. čl. 647l st. 1. ZOO).

Ponovno se ističe mogućnost, izričito predviđena i samim zakonom, da budući ortaci dogovore i drukčije no što ZOO određuje,

- udjeli ortaka u dobiti i gubitku primarno se utvrđuju ugovorom o ortaštvu, a kako ugovorom nisu utvrđeni, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i veličini uloga, jednak udio u dobiti i gubitku (isp. čl. 647o st. 1. ZOO). Ako je određen samo udio dobiti ili samo u gubitku (tj. ako je udio određen ugovorom o ortaštvu - op. aut.), u dvojbi to utanačenje vrijedi za dobit i za gubitak (isp. čl. 670 st. 2. ZOO),

- odluku o isključenju ortaka iz ortačke zajednice, ako nije drukčije ugovoreno, donose ostali ortaci jednoglasno (isp. čl. 647r st. s ZOO). Drugim riječima, u pravilu se zahtijeva konsenzus svih ostalih ortaka, no moguće je i drugačije rješenje, ali isto mora biti izričito predviđeno.

U tumačenju zakonskih odredaba potrebno je obratiti posebnu pozornost da li je riječ o kogentnoj ili dispozitivnoj odredbi, može li se neko pitanje drugačije urediti no što je dano zakonsko rješenje. Neka zakonska rješenja potpuno su jasna kao npr. ono o tomu da je ništavna odredba ugovora kojom se isključuje ili ograničava pravo ortaka na otkaz ugovora o ortaštvu (isp. čl. 647p st. 5. ZOO).

1.7. PRESTANAK ORTAČKE ZAJEDNICE

Ortačka zajednica kao i svaka druga pravna tvorevina stvorena od ljudi i radi ljudi s ciljem ispunjenja (ispunjavanja) određenih očekivanja, kao antipod svog nastavka ima i svoj prestanak.

Prestanku ortaštva ZOO posvećuje poseban odjeljak (8) glava XIII A.

Kao razlozi prestanka označuju se:

1. ostvarenje zajedničkog cilja,
2. kada ostvarenje zajedničkog cilja postane nemogućim,
3. istek vremena za koje je sklopljen ugovor o ortaštvu,
4. propast zajedničke imovine,
5. sporazum ortaka,
6. smrt odnosno prestanak postojanja člana ortačke zajednice odnosno istup ortaka, ako ortaštvo čine (samo) dva ortaka. Ako ih je u ortaštvu više od dva, podrazumijeva se da ostali žele nastaviti ortaštvo (isp. čl. 647š ZOO).

Naznačeni razlozi zahtijevaju određena pobliza objašnjenja.

⁽¹⁷⁾ Analogno za pravne odnose između članova javnog trgovačkog društva, isp. Gorenc, Vilim, II Javno trgovačko društvo u knjizi Trgovačka društva - od zakona do prakse, grupa autora, Inženjerski biro, Zagreb, 1994, str. 29. i sl.

Razlozi naznačeni pod toč. 1. i toč. 2. proizlaze iz bitnog obilježja ortaštva, onako bez koje ortaštvo ne postoji niti može opstojati. Naime, kako je naznačeno, već se u pojmovnom određenju ortaštva (čl. 647a st. 1. i 2. točnije u st. 1.), propisuje da se ortaštvo zasniva radi postizanja zajedničkog cilja. Ako zajednički cilj više ne postoji, bilo da je on ostvaren, ili da ga više nije moguće ostvariti, izostaje bitna pretpostavka za daljnje postojanje ortaštva.

Razlog prestanka ortaštva naznačen pod toč. 3. nije dvojbjen. Naime, on se teško dovodi u vezu s pojmom ortaštva. U pojmovnom određenju ortaštva bitnost nije zasnivanje ortačke zajednice za određeno vrijeme, već je bitnost postizanje određenog cilja. Cilj zasnivanja ortačke zajednice ne može biti njezino postojanje samo u određenom vremenu nakon proteka kojega bi ona trebala prestati postojati, već, kako je rečeno, postizanje određenog cilja. Iz ovog razloga, cijeni se kako nije moguće zasnivanje ortačke zajednice na određeno vrijeme, ali jednako tako nije moguć niti prestanak ortačke zajednice samim istekom određenog vremena. Bez obzira na napisana razmišljanja dužnost je upozoriti (uputiti) na one odredbe iz Zakona o obveznim odnosima koje izričito upućuju na mogućnost sklapanja ugovora o ortaštvu za neodređeno vrijeme i za određeno vrijeme trajanja (isp. čl. 647p st. 1. i 2. ZOG).

Jednako tako dvojbjen je razlog prestanka ortaštva naznačen kao propast zajedničke imovine. Ovo iz razloga što postojanje zajedničke imovine nije uvjetom postojanja ortačke zajednice. Ortačka zajednica može opstojati i na način da svi ortaci u nju ulažu samo rad i da sve ostvareno zajedničkim radom dijele kao dobit. Iz navedenog razloga posredno bi proizlazilo da je bitno obilježje ortaštva postojanje zajedničke imovine ortaka odnosno da već u samom trenutku nastanka ortačke zajednice mora postojati i zajednička imovina ortaka, što je, držimo, netočno. Zajednička imovina, njezino postojanje ili najniži iznos zajedničke imovine svih ortaka ni jednom se odredbom ne propisuje kao uvjet postojanja ortačke zajednice, a kad je tomu tako, tada se niti propast zajedničke imovine, kada i ako ona postoji, ne može smatrati razlogom za prestanak ortačke zajednice.

Prestanak ortaštva sporazumom ortaka nije ni u najmanjoj mjeri upitan. Kao što ortaštvo nastaje sporazumom stranaka, na isti način i po istoj osnovi može i prestati postojati.

Posljednji naznačeni razlog za prestanak ortaštva ponovno proizlazi iz jednog od bitnih obilježja ortaštva. Ortaštvo je višestrani pravni odnos

(najmanje dvostrani) i onog trenutka kada u ortaštvu preostane samo jedna strana, samo jedan ortak, ortaštvo silom zakona prestaje postojati. Drugo je pitanje razvrgnuća suvlasničke zajednice uspostavljene nad zajedničkom imovinom svih ortaka dok je ortaštvo postojalo. Posebno se želi naglasiti neprenosivost statusa ortaka niti nasljeđivanjem (čl. 647t st. 1. ZOO). Ortaci se angažiraju u ortaštvu prvenstveno da svojom osobnošću sudjeluju i upravljaju zajednicom, s posebnom odgovornošću za obveze, i to ne samo onime što je uneseno u ortaštvo, već i onim što je izvan zajednice, dakle, njihovom privatnom imovinom. Ako i kada je tomu tako, razumljivo je određenje da se svojstvo ortaka ne može steći nasljeđivanjem.

Kada u ortačkoj zajednici ima više od dva ortaka i njihov broj se smanji zbog smrti ili prestanka postojanja (ovo bi se odnosilo na pravne osobe kao ortake), ortaštvo i nadalje nastavlja postojati. Tada se može jedino postaviti pitanje mogućnosti ostvarenja zacrtanog zajedničkog cilja zbog smanjenja broja ortaka, a što može dovesti do sporazuma preostalih ortaka o zaključenju postojanja ortačke zajednice.

2. ORTAŠTVO I TRGOVAČKA DRUŠTVA

Ortaštvo kao specifičnu zajednicu (društvo) građanskog prava regulirano Zakonom o obveznim odnosima potrebno je staviti u kontekst trgovačkih društava, posebno pojedinih društava u red kojih ulazi i ortaštvo.

U dijelu ovoga rada pod 5.1. već je bilo riječi o općim značajkama odnosno karakteristikama društava osoba bez pretenzije da se potanko i precizno upućuje na razlike pojedinih trgovačkih društava osoba prema ortaštvu. Predmet razmatranja u nastavku je upućivanje na odnos ortaštva prema javnom trgovačkom društvu, prema komanditnom društvu i prema predružstvu mada se, kada je riječ o predružstvu, uopće ne može govoriti o posebnom obliku ili vrsti trgovačkog društva, već o određenom stanju u nastanku trgovačkog društva na putu do njegova konačnog nastojanja (pravnog postanka).

2.1. ORTAŠTVO I JAVNO TRGOVAČKO DRUŠTVO

Zakon o poduzećima (18) ne koristi javno trgovačko društvo (njem. offene Handelsgesellschaft)

već govori o društvu s neograničenom solidarnom odgovornošću članova. Riječ je o pokušaju deskriptivnog opisa jednog društva pri čemu se sam opis koristi za označavanje naziva (imena) odnosno društva. Ne samo što je, u prvi trenutak s obzirom na naziv ovo društvo bilo neprepoznatljivo gospodarskim krugovima i poslenicima u trgovačkom pravu, posebno u inozemstvu, riječ je o uzimanju samo jednog obilježja odnosno društva i korištenja istog kao naziv, a da su pritom sva ostala obilježja ostala potisnuta!

S obzirom na istek vremena primjenjivosti Zakona o poduzećima (koji je stupio u nas na snagu 1. siječnja 1989. godine) i nastavnu primjenu Zakona o trgovačkim društvima, razumljivo je što se ortaštvo stavlja u kontekst ovog zakona, a ne Zakona o poduzećima.

Govoreći "in madias res", a želeći uputiti na razlike i sličnosti između ortaštva i javnog trgovačkog društva, valja istaknuti:

1. dok je javno trgovačko društvo pravna osoba (isp. čl. 2. st. 2. u vezi sa st. 1. ZTD), ortaštvo nije pravna osoba,

2. dok je javno trgovačko društvo po svom trajanju trajno društvo (osniva se radi samostalnog i trajnog obavljanja gospodarske ili koje druge djelatnosti - isp. čl. st. 1. ZTD i čl. 2. st. 4. ZTD), dakle ne može se osnivati samo za određeno vrijeme, ortaštvo ne mora biti trajna zajednica, već samo privremena (da se osniva samo za određeno vrijeme ili sa zadatkom ostvarivanja točno određenog cilja),

3. vrsta cilja koji se želi ostvariti osnivanjem ortaštva nije određena. Svaki zajednički cilj i njegovo ostvarenje može biti razlogom osnivanja ortaštva. Jednako tako svako trgovačko društvo, pa tako i javno trgovačko društvo, može se osnovati za obavljanje gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti⁽¹⁹⁾,

4. ortaštvo se osniva radi ostvarivanja određenog (zajedničkog) cilja, javno trgovačko društvo kao i sva ostala društva se osnivaju radi obavljanja određene djelatnosti. Između ostvarivanja određenog cilja i obavljanja određene djelatnosti u vremenu i prostoru postoji bitna nejednakost,

5. javno trgovačko društvo stječe svojstvo pravne osobe upisom u trgovački registar (isp. čl. 4. ZTD), dok se o ortaštvima ne vodi nikakav poseban registar,

6. svaki član javnog trgovačkog društva odgovara vjerovnicima za obveze društva osobno, solidarno i neograničeno cijelom svojom imovinom (isp. čl. 19. st. 1. ZTD). Na potraživanja i dugovanja ortaštva, ako nije drugačije ugovoreno, primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima o odgovornosti i pravu zahtijevati ispunjenje obveze u obveznim odnosima s više dužnika ili vjerovnika⁽²⁰⁾,

7. međusobni odnosi pojedinih članova javnog trgovačkog društva glede odgovornosti za obveze društva prema trećima može se slobodno urediti ugovorom o osnivanju društava bilo da se određenim članovima prizna ograničenje odgovornosti za obveze društva s određenim stvarima ili do određenog iznosa, bilo da im se prizna njihovo isključenje od svake odgovornosti za obveze društva. Međutim, ovako ugovorena ograničenja odgovornosti pojedinih članova javnog trgovačkog društva za obveze društva nemaju bilo kakav pravni učinak na položaj odnosno člana društva prema vjerovnicima društva. Vjerovnici društva i ovi članovi odgovaraju neograničeno cijelom svojom imovinom, osobno i solidarno s drugim članovima društva. Jednako rješenje vrijedi i za međusobne odnose ortaka i za odnose svakog pojedinog ortaka prema vjerovnicima glede ostalih obveza u poslovanju ortaštva.

8. i za osnivanje javnog trgovačkog društva i za osnivanje ortačke zajednice potrebno je najmanje dvije osobe,

9. i kod javnog trgovačkog društva i kod ortaštva naglasak je na svakoj pojedinoj osobi (članu društva ili članu ortačke zajednice), njezinim osobnim svojstvima i sudjelovanju osobnim radom u ostvarivanju cilja odnosno predmeta poslovanja javnog trgovačkog društva,

10. kao i kod svih društava osoba unaprijed nije propisan najmanji iznos potrebnog osnivačkog kapitala. Član javnog trgovačkog društva može u društvo uložiti novac, stvari, prava, rad i druge usluge ili dobra (isp. čl. 72. st. 2. ZTD). Gotovo identično rješenje nalazimo i za ortaštvo.

11. ortaštvo ima svoju imovinu (stvari i prava iz ortačkog uloga postaju imovinom ortaštva... isp. čl. 647e st. 1. Zakona o obveznim odnosima). Javno trgovačko društvo ima svoj kapital (isp. čl. 88. Zakona o trgovačkim društvima) sastavljen od udjela pojedinih članova (što sve može biti predmetom uloga isp. čl. 72. st. 2. ZTD). Riječ je o sadržajno identičnim rješenjima.

⁽¹⁹⁾ Čl. 2. st. 4. Zakona o trgovačkim društvima: Trgovačko društvo se može osnovati za obavljanje gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti.

⁽²⁰⁾ ZOO v. odredbe.

12. i kod ortaštva i kod javnog trgovačkog društva nije predviđeno postojanje organa društva koji bi imali zadatak vođenja poslovanja. Članovi obaju društava, i ortaštva i javnog trgovačkog društva vode poslovanje zajednički tako da zajednički (odgovorno) donose sve potrebne odluke. Dakako da pitanja vođenja poslovanja i donošenja odluka mogu biti uređena društvenim ugovorom odnosno ugovorom o osnivanju ortaštva na poseban način u svakom slučaju.

13. imovina ortaka i imovina članova javnog trgovačkog društva odvojena je od imovine ortaštva ili javnog trgovačkog društva. Ona imovina koja nije unesena u ortaštvo ili javno trgovačko društvo čini posebnu imovinu ortaka odnosno člana javnog trgovačkog društva,

14. glede gospodarstvene svrhe osnivanja, za javno trgovačko društvo ocjenjuje se da je ono tipični oblik za mala i srednja poduzeća, koja su idealna kombinacija kapitala, rada i sigurnosti za ispunjavanje obveza prema trećima zbog neograničene odgovornosti članova⁽²¹⁾. Ortačka zajednica također je i nesumnjivo idealna kombinacija rada i/ili imovine više osoba, koja se osniva radi postizanja zajedničkog cilja. No, ponovno upućujemo na jednu od osnovnih značajki ortaštva i javnog trgovačkog društva koja se odnosi na cilj i vrijeme za koje se društvo osniva.

Zaključno u dijelu koji se odnosi na usporedno sagledavanje javnog, trgovačkog društva i ortaštva iznosimo, po nama, jednu iznimno značajnu odredbu, a koja snagom svog rješenja najslikovitije upućuje na stupanj sličnosti (podudarnosti) obiju vrsta društava. U čl. 69. Zakona o trgovačkim društvima propisano je: "Ako ovim Zakonom (o trgovačkim društvima) nije drugačije propisano, na javno trgovačko društvo primjenjuju se propisi kojima se uređuju obvezni odnosi o ortaštvu." Supsidijarno vrelo propisa za javno trgovačko društvo je, dakle, Zakon o obveznim odnosima i pravilima o ortaštvu. Ovo je i razlogom zašto se propisima o ortaštvu mora posvetiti posebna pozornost. Ovo čak i onda kada se govori o trgovačkim društvima i primjenjuje Zakon o trgovačkim društvima.

⁽²¹⁾ V. Gorenc, Vilim, Javno trgovačko društvo u knjizi Trgovačka društva - od zakona do prakse, Inženjerski biro, Zagreb, 1994, str. 29. Neograničena odgovornost istovremeno je i razlogom napuštanja toga društva i to u prilog osnivanja društava u kojima je odgovornost drugara za obveze društva ograničena i ne proteže se i na njihovu privatnu imovinu koju nisu unijeli u društvo. Od ovih na prvom mjestu izdvajamo društvo s ograničenom odgovornošću. Ocjenjuje se da opada značaj javnih trgovačkih društava, no to ne znači da je ovo društvo i u potpunosti nestalo s gospodarske i opće društvene scene.

Op. aut.

2.2. ORTAŠTVO I KOMANDITNO DRUŠTVO

Komanditno društvo (njem. Kommanditgesellschaft) je takvo društvo u koje se udružuju dvije ili više osoba radi trajnog obavljanja djelatnosti pod zajedničkom tvrtkom, a od kojih najmanje jedna odgovara za obveze društva solidarno i neograničeno (s društvom - op. aut.) cijelom svojom imovinom, tj. ne samo s imovinom koju je odnosna osoba unijela u društvo (komplementar), dok najmanje jedna osoba, koja je također član društva, odgovara za obveze društva samo do iznosa određenog imovinskog uloga u društvo (komanditor) - isp. čl. 131 Zakona o trgovačkim društvima.

1. Za razliku od nekih drugih (trgovačkih društava), koja su makar po nazivu trgovačka društva, slijedom čega se podrazumijeva udruživanje najmanje dvaju subjekata, no to ipak ne mora biti, komanditno društvo (i prije spomenuto javno trgovačko društvo) nužno pretpostavljaju i to kao "condito sine qua non", dakle pretpostavka bez koje nema niti društva, najmanje dva subjekta - člana društva. K tome postoji jasna diferencija između dviju vrsta članova - komanditora i komplementara⁽²²⁾. Uvjeti za postojanje najmanje dva člana (društva) je zajedničko obilježje i javnog trgovačkog društva i komanditnog društva i ortaštva, no s tom razlikom što su kod javnog trgovačkog društva i ortaštva svi članovi, načelno, izjednačeni u svom položaju u društvu bez obzira na njihov materijalni ulog ili radni doprinos⁽²³⁾, dok, komanditnog društva nije slučaj. Upravo ova razlika u položaju komanditora i komplementara u odnosu na društvo je ono što obilježava komanditno društvo kao društvo osoba. Po nama neopravdano se naglašava da je komanditno društvo samo naročita forma javnog trgovačkog društva⁽²⁴⁾.

Skloniji smo tezi da je riječ o društvu s naglašenim osobnim (personalnim) elementom (personale Elemente) zbog postojanja komplementara i njihove odgovornosti za obveze društva, osobno, neograničeno i solidarno i njihovom privatnom imovinom, koju nisu unijeli u društvo, ali jednako tako i o društvu s elementima društava kapitala. Već cit. autor (Westermann, Harry) u nastavku to lijepo i potvrđuje:

⁽²²⁾ I na strani komplementara i na strani komanditora može postojati više subjekata od jednog.

⁽²³⁾ Diferencija se ipak čini prilikom sklapanja društvenog ugovora o osnivanju.

⁽²⁴⁾ Isp. npr. Westerman, Harry, Personen-gesellschaft, 3 Auflage Verlag dr. Otto Schmidt KG Köln, 1975, str. 471. (Die KG als Sonderform der OHG. Das Gesetz, definiert die KG wie die OHG als "eine Gesellschaft, deren Zweck auf den Betrieb eines Handelsgewerbes unter gemeinschaftlicher Firma Gerichtet ist - par. 161 Abs 1).

“Das personale Element ist aber ihr nicht so stark betont wie bei der ORG. Die mehr kapitalmassig orientierte Beteiligung der Komanditisten und die Beschränkung ihrer Haftung gibt der KG einen ‘kapitalistischen Einschlag’”. ⁽²⁵⁾

2. S obzirom na postojanje dvije vrste članova zanimljivo je (zakonsko) određenje o odnosima između članova (komplementara i komanditora) u komanditnom društvu. Svi odnosi između članova društva uređuju se društvenim ugovorom (isp. čl. 135. st. 1. ZTD). Odredbe ZTD primjenjuju se samo ako društvenim ugovorom nije što drugo određeno, osim ako iz pojedine odredbe (ZTD) nije što drugo određeno (isp. čl. 135. st. 2. ZTD).

Citirane zakonske odredbe upućuju na zaključak kako su odredbe o odnosima između članova komanditnog društva u cijelosti dispozitivne. Dakle, u prvom redu primjenjuju se odredbe iz društvenog ugovora o osnivanju društva, no ako određena rješenja nisu sadržana niti u ugovoru o osnivanju društva, a niti je rješenje dano u posebnim odredbama o komanditnom društvu iz ZTD, na komanditno društvo se primjenjuju odredbe ZTD kojima se uređuje javno trgovačko društvo (isp. čl. 132. ZTD), ako to nije u protivnosti s odredbama (Zakona) o komanditnom društvu. Time se, na posredan način, upućuje i na moguću primjenu Zakona o obveznim odnosima u dijelu propisa o ortaštvu s obzirom na citiranu odredbu iz čl. 69. ZDT, prema kojoj se na javno trgovačko društvo primjenjuju propisi kojima se uređuju obvezni odnosi o ortaštvu, ako u ZTD nije drugačije propisano.

3. Glede vođenja poslova (komanditnog) društva, položaj komplementara se izjednačuje s položajem članova javnog trgovačkog društva i ortaka u ortačkoj zajednici. Komanditori nisu ovlašteni upravljati poslovima društva (isp. čl. 136. st. 1. ZTD).

Načelno pitanje je da li se vođenje poslova društva može povjeriti nekom od komanditora u cijelosti ili mu se pak može, zajedno s ostalim komplementarima, omogućiti sudjelovanje u upravljanju poslovima društva. U dijelu propisa o javnom trgovačkom društvu (čl. 80. st. 1. ZTD) propisuje se da se društvenim ugovorom može predvidjeti da poslove društva vode određeni članovi (ovo bi se kod komanditnog društva odnosilo na komanditore, jer se upravljanje poslovima od strane komplementara i ne treba posebno propisivati s

obzirom da je zakonom određeno), no tada su oni dužni pridržavati se uputa koje daju ostali članovi društva. Međutim, što se tiče komanditnog društva treba jasno upozoriti - bez obzira tko vodi poslove društva, komplementari i jedan ili više komanditora, komanditori, pozivom na odredbu iz čl. 136. ZTD, nisu ovlašteni davati upute, koje bi bile obvezavajuće. Što više, komanditor se ne može usprotiviti odlukama ni postupcima komplementara ili onog komanditora kojemu je povjereno vođenje poslova društva, osim onim odlukama i postupcima koji se odnose ili se poduzimaju izvan granica redovnog poslovanja društva⁽²⁶⁾.

Položaj komanditora, ako je riječ o vođenju poslova društva ni u čemu nije sličan položaju ortaka ili člana javnog trgovačkog društva, a što se tumači i njegovim povoljnim statusom kada je riječ o odgovornosti za obveze društva (ograničeno do iznosa imovinskog uloga). Iznimna situacija je glede sudjelovanja u dobiti društva iz poslovanja.

4. Prema odredbi iz čl. 139. ZTD odredbe istog Zakona iz čl. 87. (o udjelu u dobiti i gubitku), a nalaze se u dijelu o javnom trgovačkom društvu, primjenjuju se i na komanditore. Jedna trećina dobiti tekuće godine dijeli se na članove društva (dakle, i na komanditore) tako da svakome od njih pripadne dio koji odgovara njegovu udjelu u kapitalu društva. Dio dobiti tekuće godine, a koji prelazi udjele u dobiti raspodijeljene i određene na prethodno izrečeni način, dijeli se na članove društva na jednake dijelove.

Evidentno je riječ o odredbi koja može imati svoje opravdanje kada je riječ o odnosu između članova javnog trgovačkog društva, ali ne i kada je riječ o odnosu između komplementara i komanditora zbog njihova nejednakog položaja u vođenju poslova društva i u snošenju odgovornosti za obveze društva.

Što se tiče razlike prema ortaštvu i određivanju udjela u dobiti ortačke zajednice bitne razlike nema, te i u ovom pogledu vrijedi primjedba glede opravdanosti rješenja predviđenog za podjelu dobiti u komanditnom društvu.

5. Upućujući na razlike između komanditnog društva i ortaštva vrijedno je istaknuti i odrednicu o nepostojanju zabrane konkurencije u odnosu na komanditore (isp. čl. 138. ZTD). Nasuprot tomu ni

(26) Na ovom je mjestu potrebno iznijeti i izlaganje o razgraničenju između odluka i postupaka koji su unutar i koji su izvan granica redovnog poslovanja, jer se evidentno radi o pravnom terminu. No, time bi se ujedno izlazi izvan okvira zadane teme raspravljanja.

⁽²⁵⁾ Westermann, Harry, o.c., str. 471.

jedan ortak nema pravo poduzeti posao kojim bi se, radi svoje posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu (isp. čl. 647g st. 4. ZOO). Zabrana konkurencije odnosi se, međutim, na komplementare.

6. Posebnost komanditnog društva u odnosu na ortaštvo nesumljivo čini ograničena odgovornost jednog broja ili jedne vrste članova (komanditora). No, i odgovornost komanditora za obveze društva može biti neograničena, neposredna i solidarna s ostalim članovima komanditnog društva - komplementarima, dakle, izjednačena s odgovornošću člana javnog trgovačkog društva ili ortaštva. Ova situacija nastupa kada komanditor ne uplati u cijelosti ulog koji se je obvezao uplatiti društvenim ugovorom o osnivanju komanditnog društva. Neograničena odgovornost postoji i u slučaju kada komanditor uplati svoj ulog, na koji se je obvezao, u cijelosti, a ni jedan od komplementara nije fizička osoba već jedno od društava (društvo s ograničenom odgovornošću ili dioničko društvo) kod kojih je odgovornost iako u osnovi neograničena i sa svim sredstvima društva, ograničena imovinom društva⁽²⁷⁾.

2.3. ORTAŠTVO I PODDRUŠTVO

Trgovačko društvo svojstvo pravne osobe stječe upisom u trgovački registar⁽²⁸⁾. Stoga je razumljivo da od trenutka poduzimanja pravih (pravni) radnji u cilju osnivanja društva (najčešće je riječ o sklapanju društvenog ugovora kod većine trgovačkih društava odnosno o usvajanju statusa i preuzimanju svih dionica od strane osnivača kod dioničkog društva) i sve do konačnog nastanka društva, tj. do njegova upisa u trgovački registar protječe duže ili kraće vrijeme u kojem se za buduće društvo trebaju poduzeti i poduzimaju određene pravne radnje iz kojih nastaju (za buduće društvo) i prava i obveze. Ne mora biti riječ samo o radnjama u cilju osnivanja društva (npr. o kupovini zemljišta ili kojeg drugog objekta u kojem će se odvijati poslovna aktivnost

budućeg društva), već i o raznim drugim aktivnostima, koje proizlaze iz posebnih poslovnih interesa u cilju pravovremenog stjecanja položaja na tržištu (npr. ugovaranja reklamnih aktivnosti).

U vremenu od poduzimanja pravnih radnji potrebnih da bi društvo nastalo pa sve do upisa odnosnog društva u trgovački registar budući članovi društva tvore specifičnu interesnu zajednicu. Od donošenja Zakona o trgovačkim društvima riječ je i o **pravnoj zajednici** stoga što upravo ovaj Zakon po prvi put u nas spominje preddruštvo. Preddruštvo je posvećen cijeli članak 6 sa šest stavaka. Zakon o poduzećima o preddruštvo ne donosi nikakve odredbe tako da je odnos između budućih članova društva do njegova i formalnog nastanka odnosno upisa u (sudski) registar bio izvan područja izričitog pravnog replemana što, međutim, ne znači da je ovaj odnos bio i izvanpravn. (Budući članovi društva, u prvom redu, bili su upućeni da svoje međusobne odnose do nastanka društva uredi ugovorom. Za sve vrijeme do nastanka društva oni tvore specifičnu interesnu i pravnu zajednicu u mnogo čemu sličnu ortaštvu (često se ulaže i rad i imovina radi postizanja zajedničkog cilja - osnivanja društva). S obzirom da ova zajednica sve do trenutka njezina upisa u registar ne može (pravno) djelovati u svoje ime niti zaključivati pravne poslove, jer pravni subjekt, tj. pravna osoba, još nije niti nastala, najpovoljnije rješenje bilo je u tome da se neke ili samo jednog od budućih članova ovlasti da u svoje ime, a za račun budućeg društva preuzima prava i obveze koje će se prenijeti na samo društvo nakon njegova nastanka odnosno trenutkom njegova nastanka. Bio bi to specifičan komisioni odnos, dakako u okviru obveznog prava, jer nastala zajednica od trenutka upisa u registar i nema nikakva statusna obilježja. Moguće rješenje neki su vidjeli i u tome da se sklapaju ugovori s određenim učinkom (suspenzivnim uvjetom)⁽²⁹⁾.

Po našem sudu u Zakonu o trgovačkim društvima, u čl. 6. st. 2., pogrešno se navodi da se **u ime trgovačkog društva mogu preuzimati obveze prije njegovog upisa u trgovački registar**. One se mogu preuzimati i nastajati za njegov račun, ali nikako u ime, jer društvo i ne egzistira. Preuzimanje i nastajanje obveze (jednako tako i prava) za pravno nepostojće subjekta je kontradikacija in adiecto.

⁽²⁷⁾ Isp. čl. 143. st. 2. i 7. ZTD. Propisivanje neograničene odgovornosti komanditora je iznimka od općeg pravila glede odgovornosti komanditora za obveze društva, a nalazi svoje opravdanje u, s jedne strane, prisiljavanju komanditora na uplatu njihovog uloga za koji su se obvezali uplatiti i, s druge strane, na preveniranje onih situacija kada se kao komplementar javlja pravna osoba, ali s neznatnom imovinom i kod čega, zbog ovakvog komplementara odgovornost cijelog društva biva ili bi mogla postati samo formalizirana.

⁽²⁸⁾ Isp. čl. 4. Zakona o trgovačkim društvima. Jednako tako i trgovačko društvo gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz trgovačkog registra.

⁽²⁹⁾ Tako V. Barbić, Jakša, Pravna pravila o ortakluku i trgovačka društva, Privreda i pravo, 9-10, Zagreb, prosinac 1991, str. 541.

Za obveze (budućeg) društva odgovara onaj koji je te obveze preuzeo za račun društva. Preuzme li ih više osoba, one odgovaraju solidarno i neograničeno cijelom njihovom imovinom (isp. čl. 6. st. 2. ZTD). Upisom trgovačkog društva u trgovački registar osobe koje su preuzele odnosne obveze oslobađaju se od odgovornosti za njihovo ispunjenje, a tako preuzete obveze prelaze na osnovano društvo. Kada je riječ o odgovornosti za ispunjenje preuzetih obveza, tada se odnosi između članova preddruštva po načinu svog pravnog uređenja identificiraju s odnosima članova ortaštva i to je ono što se u ovom dijelu, u kojem je riječ o ortaštvu i preddruštvu, želi posebno naglasiti. Osvrt na ostale odredbe ZTD o preddruštvu nije ovdje predmet raspravljanja.

ZAKLJUČAK

Ugovor o ortaštvu ili ortačkoj zajednici predstavlja ugovor kojim se uređuju odnosi unutar zajednice (društva) građanskoga prava reguliranoga Zakonom o obveznim odnosima.

S obzirom da je u pitanju specifična zajednica, ortaštvo je zapravo nužno staviti u kontekst trgovačkih društava, i to posebice društava osoba u koju vrstu ulazi i ortaštvo.

Temeljna značajka društava osoba, a što mutatis mutandis vrijedi i za ortaštvo jeste u tome da moraju postojati najmanje dvije osobe, te obveza osobnog doprinosa i suradnje članova društva.

Veoma je važno napomenuti da je kod društava osoba u koja spada i ortaštvo, potrebno znati tko su članovi društva, za razliku od društava kapitala kod kojih je važno znati koliki je temeljni kapital. Ovo iz prostog razloga koji se sastoji u principu odgovornosti jedne i druge vrste društava.

Prema formulaciji Zakona o obveznim odnosima: "Ortaštvo je zajednica osoba i dobara bez pravne osobnosti". Isti je slučaj s Tajnim društvom iz Zakona o trgovačkim društvima.

Ove dvije zakonske odredbe upućuju nas na podatak da postoje društva koja nisu trgovačka društva, te da postoje društva koja nisu pravne osobe.

Veoma je zanimljiv povijesni razvoj pravne uređenosti instituta ortaštva. Naime, raniji pravni propisi (OGZ) detaljno su uređivali ovaj institut. Godine 1945. prestaje propisivanje ovoga instituta, ali

ostaje mogućnost primjene OGZ-a. Donošenjem Zakona o obveznim odnosima 1978. g. uklonjena je mogućnost primjene ranijih pravnih pravila, pa je ugovor o ortaštvu ili kako se ranije nazivao taj ugovor "pogodba vrhu zajednice dobara" postao inominantni kontrakt. Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima ponovno je u sadržaj pozitivnopravnog akta ušla regulacija ortaštva.

Ortaštvo se osniva radi ostvarenja određenog cilja i takvim udruživanjima ne vodi se nikakva evidencija, za razliku od trgovačkih društava koja moraju biti upisana u registar. Ortaštvo ima svoju imovinu dok trgovačka društva imaju svoj kapital.

Sadašnje pozitivnopravno reguliranje Ugovora o ortaštvu nalazi se u ukupno 24 članka Zakona o obveznim odnosima. Dok pišem ove retke, u pripremi je nacrt novoga Zakona o obveznim odnosima koji će ovu materiju regulirati prema predviđanjima na vrlo sličan način.

Odredbe koje sada vrijede sistematizirane su u odjeljke. Postoje četiri odjeljka, i to:

Opće odredbe,

Imovina ortakluka,

Posloводство i zastupanje i

Odnos prema trećima.

U općim odredbama opisan je pojam ortaštva, kao zajednice osoba koje su se udružile radi postizanja određenoga cilja.

U drugom odjeljku regulirano je pitanje imovine ortačke zajednice, tj. ulog pojedinih članova, i to kako njegova visina, tako i način unošenja uloga u zajednicu.

U trećem odjeljku uređeno je posloводство i zastupanje u ortačkoj zajednici. Ovdje je bitno napomenuti da je uređeno pitanje zajedničkog posloводства, zatim pitanje prijenosa posloводства, oduzimanje ovlaštenja, polaganje računa, pravo nadzora te zabrana konkurencije.

Možemo kazati da ortaštvo kao zajednica osoba udruženih radi postizanja određenog cilja predstavlja zajednicu koja je egzistirala trajno u faktičkom smislu bez obzira na pravnu prazninu u smislu postojanja pozitivne pravne norme. Naime, bez obzira na pravnu normu ljudi su uvijek ulazili i ovakvu vrstu zajednice.

LITERATURA

Rasprave:

1. Barbić, Jakša: Pravna pravila i trgovačka društva, Privreda i pravo, god. 30, sv. 9-10. Zagreb, XII, 1991.
2. Barbić, Jakša: Uvodna objašnjenja Zakona o trgovačkim društvima, Organizator, Zagreb, 1993.
3. Cornwal, R. Jeffery i Perlman, Boron Organizational Enterneuship Irwin, Homewood IL Boston, MA 1990. g. Sveučilište u Rijeci, Zagreb-Rijeka, 1992.
4. Deželjin - Vujić: Vlasništvo, poduzetništvo, menadžment ...
5. Filipović, Vladimir: Gospodarsko interesno udruženje, prilog u knjizi Trgovačka društva - od zakona do prakse, Inženjerski biro, Zagreb, 1994.
6. Gavranović, Ante: Predgovor knjizi Njavro-Franičević, Poduzetništvo ...
7. Gorenc, Vilim: Opće odredbe Zakona o trgovačkim društvima, prilog u knjizi - Trgovačka društva - od zakona do prakse, Inženjerski biro, Zagreb, 1994.
8. Gorenc, Vilim, Javno trgovačko društvo, prilog u knjizi - Trgovačka društva - od zakona do prakse, Inženjerski biro, Zagreb, 1994.

9. Gorenc, Vilim, Ortakluk - društvo građanskog prava, Računovodstvo, revizija i financije, br. 3, Zagreb 1992.

10. Gorenc, Vilim, Tajno društvo, prilog u knjizi Trgovačka društva - od zakona do prakse, Inženjerski biro, Zagreb, 1994.

Rječnici:

1. The New Webster Encyclopedic Dictionary of the English Language, Consolidated Book Publishers, Chicago, USA, 1971.
2. Klaić, Bratoljub, Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod MH, Zagreb 1980.

Zakoni:

1. Zakon o trgovačkim društvima, 1993.
2. Zakon o poduzećima, 1987.
3. Zakon o obrtu, 1993.
4. Ustav Republike Hrvatske, 1991.
5. Zakon o obveznim odnosima, 1991.
6. Njemački trgovački zakonik (HGB)
7. Njemački građanski zakonik (BGB)

Marko Babić, M. Sc.

PARTNERSHIP CONTRACT AND OUR LAW

Summary

Speaking of partnership it is always essential to have in mind some facts. The partnership is a contract of the civil law. It is a union which is not authorized legal person and represents only the internal union. It can be founded for various aims and thus it has outlived all kinds of changes in the positive law, and especially in the law gaps.

Its forming can "cover" different relationships or better said the relations which people enter to satisfy their interests.